

IZBA ARCHITEKTÓW
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

KRAJOWA RADA IZBY ARCHITEKTÓW RP

Warszawa, 19 maja 2023 r.

L. dz. 138/KRIA/2023/w

Pani
dr hab. Katarzyna Zalasińska
Dyrektor
Narodowego Instytutu Dziedzictwa

Szanowna Pani Dyrektor,

W imieniu Krajowej Rady Izby Architektów RP przekazuję Pani Dyrektor analizę przepisów projektu ustawy o zmianie ustawy Prawo budowlane oraz niektórych innych ustawy (UD427, dalej „projekt”¹) w zakresie kwalifikacji osób, które nabeżdą prawo projektowania przy obiektach objętych ochroną na podstawie ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 840 ze zm.).

Zgodnie z projektem przyjętym przez Radę Ministrów w dniu 29 marca 2023 r. osoby posiadające uprawnienia budowlane w specjalności architektonicznej w ograniczonym zakresie, które ukończyły studia odpowiednie I stopnia lub studia pokrewne II stopnia (mgr. inż. budownictwa lub inż. arch.) będą mogły projektować architekturę obiektów o kubaturze do 1000 m³ o kategorii I, II, III, XVIII, XX. Natomiast osoby, posiadające uprawnienia architektoniczne w ograniczonym zakresie, które ukończyły technikum lub szkołę branżową II stopnia będą mogły projektować architekturę obiektu o kubaturze do 1000 m³ w zabudowie zagrodowej lub na terenie zabudowy zagrodowej (art. 1 pkt 8 lit. a ustawy nowelizującej).

Z rozszerzonego zakresu projektowania nie zostały wyłączone obiekty objęte ochroną konserwatorską. Tymczasem należy stanowczo podkreślić, że pełen program zajęć dydaktycznych dotyczących ochrony dziedzictwa, kulturoznawstwa, archeologii oraz teorii konserwatorstwa, jak też relacji architektury z krajobrazem przeszły jedynie osoby, które ukończyły studia I i II stopnia na kierunku architektura lub architektura i urbanistyka lub studia jednolite magisterskie na tych kierunkach studiów. Wynika to wprost z treści rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 18 lipca 2019 r. w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu architekta. W programie studiów I stopnia architektury, zgodnie z ww. rozporządzeniem, znajduje się m.in. teoria i historia architektury, ochrona dziedzictwa i kulturoznawstwo, zaś wśród zajęć na II stopniu tych studiów znajdują się przedmioty takie jak m.in. projektowanie konserwatorskie, planowanie przestrzenne i projektowanie specjalistyczne wynikające z uwarunkowań lokalnych, archeologia i teoria konserwatorstwa.

Programy na innych kierunkach studiów (nawet uznanych za pokrewne) nie obejmują wymienionych wyżej zajęć, tym bardziej nie obejmuje ich kształcenie na poziomie technikum.

Projektowanie przy zabytkach, dotyczy obiektów o szczególnym znaczeniu dla polskiego dziedzictwa kulturowego, a zatem wymaga interdyscyplinarnej wiedzy w zakresie projektowania architektonicznego i urbanistycznego oraz wiedzy z innych dziedzin, a także umiejętności jej zastosowania w procesie projektowania we współpracy ze specjalistami z tych dziedzin (są to efekty uczenia uzyskane po ukończeniu I i II stopnia studiów architektonicznych lub architektonicznych studiów jednolitych magisterskich). Mając na uwadze szczególnych

¹ Projekt ustawy w wersji z dnia 27 marca 2023 r.

rodzaj umiejętności i specjalistycznej wiedzy, którą powinny posiadać osoby projektujące przy zabytkach, wprowadzenie takich przepisów rodzi stanowczy sprzeciw Izby Architektów RP.

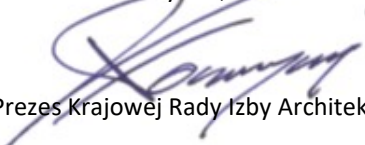
Posługiwanie się w odniesieniu do obiektów objętych ochroną zabytków kryteriami kubatury obiektu czy kategoriami obiektów nie jest właściwe. Wśród zabytków o bezcennym znaczeniu dla dziedzictwa kulturowego znajdują się obiekty o mniejszej kubaturze (kubatura obiektu w żadnym razie nie wpływa na wartość historyczną, artystyczną czy naukową). Również kryterium kategorii obiektu jest tu niewłaściwe, gdyż wśród zabytków nieruchomości sporą część stanowią te skategoryzowane jako budynki mieszkalne czy przemysłowe.²

Również MKiDN podczas uzgodnień międzyresortowych projektu wskazywało, że: „Należy również nadmienić, że szczególnie w przypadku uprawnień architektonicznych, dopuszczenie do ich uzyskania osób bez wyższego wykształcenia zdobytego na kierunku architektura, może być bardzo szkodliwe dla ładu przestrzennego i estetyki przestrzeni publicznej. Architektura bowiem w swojej istocie jest dziedziną interdyscyplinarną, która wychodzi poza tematy inżynierskie i obejmuje również zagadnienia humanistyczne, związane m.in. ze sztuką, estetyką, ekologią, filozofią, socjologią. Tworzy tym samym kulturę narodową i rozwiązuje problemy społeczne. Od architekta należy zatem wymagać więcej aniżeli poprawnego wykonania rysunków technicznych. W wypadku pozostałych specjalności ukończenie studiów wyższych wydaje się niemniej istotne.”

Krajowa Rada Izby Architektów stanowczo sprzeciwia się takiemu rozszerzeniu dostępu do zawodu architekta wskazując szkodliwość dla interesu publicznego. Jak widać wszystkie podnoszone argumenty nabierają jeszcze większego znaczenia w przypadku obiektów zabytkowych. Mając na uwadze dobro polskiego dziedzictwa kulturowego, zwracamy się do Pani Dyrektora z prośbą o analizę wpływu procedowanej nowelizacji na adekwatność kwalifikacji i przygotowania merytorycznego osób projektujących przy zabytkach. Jednocześnie deklarujemy swoją gotowość do współpracy.

Z poważaniem,

Piotr Fokczyński, Architekt IARP

Prezes Krajowej Rady Izby Architektów RP

² Według struktury rejestru zabytków nieruchomości pod względem funkcji pierwotnej 27,69% stanowią obiekty mieszkalne, folwarczne 7,52%, przemysłowe 3,50%, gospodarcze 3,29%, zob. *Raport o stanie zachowania zabytków nieruchomości w Polsce. Zabytki wpisane do rejestru zabytków (księgi rejestru A i C)*, Narodowy Instytut Dziedzictwa, Warszawa 2017, s. 80.